

Kalibutanhong Estado sa mga Gipatigayon na Biotech/GM na Pananom: 2013

Ni Clive James, ang Nagtukod ug Emeritus Tagsiya sa ISAAA

Gipahinungod sa anhing Nobel Peace Laureate, Norman Borlaug, ang patron sa pagtukod sa ISAAA, sa sentenaryo sa iyang pagkatawo, 25 Marso 2014

ANG KINAIBABWANG NAPULO NA KATINUORAN tungod sa Biotech/GM na Pananom sa 2013

KATINUORAN #1. Ang 2013 ang ikanapulg-walo na tuig sa palaron nga pagpatigayon sa biotech na tanom o biotech crops. Niadtong 1996 unang ginegosyo ang biotech na tanom. Sukad 1996 hangtod 2013, mingdako kada tuig ang ektaryas nga gitamnan sa biotech crops; 12 ka tuig na doble dihito ang pahimutang sa pagtubo na gipakita lang ang kompiyansa ug pagsalig gikan sa mga mag-uuma nga gaamping sa risgo sa kalibotan, sa parehong nanagtubong ug industriyal na mga nasod. Makadadani na sugod sa unang pagtanom sa biotech crops niadtong 1996, dili malabyan ang gitipon na kadak-an sa ektarya ming-abot na sa 1.5 bilyon ang malamboon nga natanoman, ang kadak-an kapin 50% sa katibuokan sa yuta sa China o sa United States.

KATINUORAN #2. Ang gitamnan sa biotech crop nga ektaryas nadungagan ug kapin 100 ka beses gikan 1.7 milyon ektaryas adtong 1996 sa kapin 175 milyon ektaryas ning 2013. Kini nga kamatuoran gipakita lang na ang biotech crops ang pinakapaspas na gisagop na teknolohiya sa pananom- ug ang hinungdan- mohatag sila ug benepisyo. Ning 2013, ang gitanoman sa biotech crops mingdako ug 5 milyon ektaryas; 3% ang iyang pagdako sa usa ka tuig. Importante na mahibaw-an na ang hinay na pagdako, ug ang pagkanunay sa kadak-an sa ektaryas sa biotech crops ay napridiktar na sa moabutay na mga katuigan, tungod kay dako na daan (90% hangtud 100%) ang pagdawat ug sa pagtanom sa mga nanguna na biotech crops, mao na nga gamay na lang o nahurot na ang nahabilin na yuta na mahimo pang tamnan.

KATINUORAN #3. Ang numero sa mga nasod na gatanom ug biotech crops ug 'stacked traits'. Sa 27 na nasod na mitanom ug biotech crops ning 2013, 19 ang nanagtubong kanasuran, ug 8 ang industriyal na nasod. 'Stacked traits' o naay duha o kapin pa na hiyas ang gitanom sa 47.1 milyon ektaryas, o 27%.

KATINUORAN #4. Sa ikaduha sa sunod-sunod na tuig, sa 2013, sa mga nanagtubong kanasoran mas daghang ektaryas ang gitanuman kumpara sa industriyal na mga nasod. Mamatikdan na sa mga nanagtubong nasod, niadtong 2013, mas dako ang gidako sa ektaryas ng gitamnan ug biotech crops, 54% (94 milyon ektaryas) kaysa mga industriyaladong nasod, 46% (81 milyon ektaryas). Ang publiko/pribado na panag-uban gipalambo sa daghang nasod apil na ang Brazil, Bangladesh ug Indonesia.

KATINUORAN #5. Ang kadaghanon sa mga mag-uuma na nagtanom ug biotech crops. Sa 2013, gitala sa 18 milyon na mag-uuma, mas midaghan ug 0.7 milyon kumpara niadtong 2012, ang nagtanom ug biotech crops – kapin sa 90% o 16.5 milyon mga ubos ug pobre na mag-uuma gikan sa mga nanagtubong nasod. Ang mga mag-uuma maayo sa paglikay sa risgo ug gidugangan ang ilang pagkaproduktibo sa malahutayon ug intensibong pagtanom (1.5 bilyon lang na umahan ang gitamnan, ug gapatunhay sa mga lasang ug kadaiyahan). Sa 2013, mingtala ug 7.5 milyon na ubos na mag-uuma sa China, ug 7.3 milyon sa India, ang mingpili na motanom ug kapin 15 milyon na ektaryas na Bt cotton, tungod sa masanpotanon benepisyo gikan niani. Sa parehong tuig, hapit 400,000 na ubos na mag-uuma sa Pilipinas ang nakakuha ug benepisyo sa biotech na mais.

KATINUORAN #6. Ang kinaibabwang lima ka nasod na mingtanom ug biotech crops – ang pagpagawas sa unang 'drought tolerant' na mais ug 'stacked HT/IR' na soybean o utaw. Ang US ang padayon nga nanguna sa pagtanom nga naay 70.1 milyon ektaryas; naa kasarangan na 90% na pagtanom. Mas hinungdanon na ang una na biotech 'drought tolerant' o resistansyado sa pagkauga nga mais ay gitanom ug 2,000 na mag-uumang Amerikano sa 50,000 ektaryas. Brazil ang ikaduha, ug sa ikalima na tuig, ang Brazil

ang una sa kalibothanong pagtubo, pinakadako ang pagdaghan sa ektaryas para sa biotech crops kumpara sa ubang nasod – ang gitala na nagdugang ug 3.7 milyon ektaryas, mingsaka ug 10% gikan sa 2012, mao na nga ming-abot na sa 40.3 milyon ektaryas ang katibuokan na naay biotech crops. Ang Brazil pud ang mingtanom sa unang ‘stacked HT/IR’ na utaw na mingtala ug rekord na 2.2 milyon ektaryas ang unang tanom, ug hapit na pud ma-komersyo ang ilang gimugna na abitsuyulas na resistensyado sa bayrus (virus-resistant). Ang Argentina gapadayon sa ikatulo na puwesto, nagtanom sa 24.4 milyon na ektaryas. Ang India, gipulihan ang Canada sa ikaupat na lugar, adunay 11 milyon na ektaryas na ang pananom Bt cotton o gapas; gikan ni sa 95% sa yuta na gitanuman ug gapas. Ang Canada ang ikalima na aduna 10.8 milyon ektarya; maski ang gitamnan sa canola minggamay, na-mantenir ra gihapon ang taas na pagsagop sa biotech crops. Sa 2013, kada isa sa pinakaibabwan lima na nasod nagtanom ug kapin 10 milyon ektaryas, na maoy solido na pundasyon para sa dugang na paglambong.

KATINUORAN #7. Estado sa biotech crops sa Africa. Sa pagpadayon sa paglambo sa kontinente, ang South Africa padayon pud sa pagbenepisyo gikan sa biotech crops sa kapin na sa usa ka dekada. Ang Burkina Faso nagdugang sa yuta na gitamnan ug Bt cotton ug 50%, samtang ang Sudan mingdako ug 300%. Pito ka nasod (Cameroon, Egypt, Ghana, Kenya, Malawi, Nigeria and Uganda) nagsulay sa uma sa mga pananom, ang ultimo na ang-ang paingon sa pag-komersyo. Mahinungdanon na ang WEMA project hapit na magpagawas karon 2017 sa Africa sa pinakauna na biotech mais na naay resistensya sa pag-uga o sa paghulaw. Ang kakuwangan sa tukma, basi sa syensa, ug epektibo (sa gastos ug oras) na sistema sa regulasyon ang padayon nga pinakadako nga gapugong sa pagdawat ug paggamit sa ‘biotech crops’. Responsable, pinikito pero dili makabug-at nga regulasyon ang kinahanglan sa mga gagmay ug kabus na nanagtubong nasod.

KATINUORAN #8. Estado sa biotech crops sa EU. Lima na nasod sa EU ang mingtanom ug ginatala na 148,013 ektaryas sa biotech mais, taas ug 15% gikan 2012. Ang España ang nanguna sa EU na naay 136,962 ektaryas ug Bt mais, mingsaka ug 18% gikan 2012 na mingtala ug 31% pagdawat sa teknolohiya niadtong 2013.

KATINUORAN #9. Mga benepisyo na ihatag ug biotech crops. Gikan 1996 taman 2012, ang mga biotech crops mingtampo sa Seguridad sa Pagkaon, Malahutayong Kalamboan ug sa Pagbag-o sa Kalikopanhon/Klima sa paagi sa: pag-usbaw sa produksyon gibaloran ug US\$116.9 bilyon; sa pagsangkap ug mas maayong kalikopanhon, tungod sa pagsalbar sa 497 kilo na aktibong kemikal sa pestisidyo; adtong 2012 lang, nagamyan ug 26.7 bilyon kg ang emisyon na CO₂; kaparehas ni ug pagpahunong sa pagdagan sa 11.8 milyon na sasakayan; ang pagkonserbar sa kadaiyahan tungod sa pagsalbar sa 123 milyon na ektarya nga yuta gika 1996 taman 2012; ug makahupay sa kakabos sa >16.5 milyon ubos na mag-uuma ug sa ilang mga pamilya na tanan moabot na sa >65 milyon tao, na apil sa mga pinakakabos na tao sa kalibotan. Ang biotech crops kinahanglan, pero dili kini lang ang makasulbad, ug parehas sa kombensyal na pananom, importante sa biotech crops ang pagpadayon sa maayo na paagi sa pag-uma parehas sa pag-ilis sa klase ug pananom, ug pagduma sa resistensya sa sakit ug peste.

KATINUORAN #10. Paglantaw sa moabot nga panahon. Positibo pero pinugngan nga pagtug-an ang paghinay sa tinuig nga kita tungod sa taas na pagdawat (90% o mas taas pa) sa nanguna na biotech crops sa mga guwang na mga merkado sa parehas na nanagtubo ug industriyal na mga nasod. Bangladesh, Indonesia, ug Panama nag-aprobar sa pagtanom ug biotech crops sa 2013 ug plano na i-komersyo sa 2014.

Ang ISAAA ay ‘not-for-profit’ na organisasyon na suportado ug publiko ug pribado na mga sektor. Kas-a ra ang ihap sa tanang ektarya nga gitanman ug ‘biotech crops’ nga nakasuwat sa mga publikasyon ng ISAAA, yam-angan sa pila ka traits ang naa sa pananom. Ang detalyadong impormasyon gikan sa ISAAA Brief 46 “Kalibutanhong Estado sa mga Gipatigayon na Biotech/GM na Pananom: 2013” nga gisulat ni Clive James. Sa dugang nga impormasyon palihog sa pagbisita sa website: <http://www.isaaa.org> o tawagan ang ISAAA SEAsiaCenter +63 49 536 7216, o mag-email sa info@isaaa.org.